

Elies Barberà

Aixàtiva, Aixàtiva

Premi Ibn Hazm
Ajuntament de Xàtiva

les portes de les cases
i també les portelles
obertes (o entreobertes)
–la blanca confiança!–.
al brinca!, dos cistelles
l'una amb verdures verdes
l'altra de fruites màgiques:
compliment i moixaina.

PRIMERA INJUSTÍCIA

a l'escoleta de cagons
que hi havia a la casa dita
de la Fàbrica de la Cera
la iaia Lola cada dia
em portava i me'n recollia.

un xiquet m'havia esgarrat
un quadern per acolorir.
corprés i coronat de fúria
–ciclop feroç, de l'ull ferit!–
i encimbellat sobre un pupitre
febrilment i innocent clamava
la restitució del dany:
llançava des de la talaia
parells de coces, llapisseres
de colors –sagetes xiulants–,
i el vetust plumier de boix
dels gatets savis estampats...
i baix, un cor de clams i plors.
em reduïren finalment
les senyoretetes, estremides.
i tal com havia de ser

em castigaren al silenci:
l'heroi isolat sense alé,
sense el coratge de les nimfes.
dos anys acabava de fer.

les senyoretetes, de baixet,
tot ho contaven a la iaia;
mentre jo, a vista de pardal,
tremoladís sobrevolava
les màgiques geometries
de vastes regions hidràuliques:
tancats fruitals, jardins botànics
daurats de sol, al nord muntanyes
l'atzur dels llacs, l'atzar dels rius
els ocres laberints, paisatges...
que no m'hi volien van dir:
l'exclusió de la ramada.
el plumbi penediment d'Ícar
la vergonya i la davallada.
recorde el brincalet de pedra
de la frontera de la casa.

el pesar en la iaia Lola
tornant pel carrer de sant Pere.
i el quadern per acolorir
penjant del braç, fet a banderes.

BOUS

transmutada de bou
al besavi Genís
dels corrals de la plaça
se'l carrega la Mort
per trampolí de banya
al negre cóp del llom
l'agost del 26.
«tenia afició»
sovint he sentit dir.

llorejada pel temps
quasi lunar, ombrívola,
penjava al menjador
de ca la iaia Fina,
del bou en qüestió
una fotografia:
d'entrar-hi es veia el brau,
malcarat Minotaure
a galop decantat;
les banyes, dos espases
—voleia la divisa—
i en una de les banyes,
l'esgarriny de camisa.

aquella era una llar
sense més animals.

la iaia Fina, filla
del besavi finat,
ja no va entrar mai més
a cap plaça de braus
però amb dilecció
seguia per la tele
totes les corregudes
del calendari i festes
taurines. jo m'asseia
al seu costat i véem
d'algunes corregudes
les faenes senceres.
«ja sonen els clarins
mira quants mocadors!»
la iaia em relatava
l'afany del picador
l'ull dels banderillers
les sorts del matador,
els passes i ses traces:
natural, *chicuelina*,
rebolera, verònica,
de pit, manoletina...
m'havia regalat
un barret cordovés
(per fer el *paseillo*)
i el conjunt d'atifells:

montera, sabatilles
la muleta, el capot
un joc de banderilles
i l'espasa i l'estoc;
fins un bou de joguet
d'ullets de vidre roig.
mercúria i tauròmaca
es plaïa a servir
les evolucions
al sòl redó solar
de l'infantil toreig
entre els anells de sang:
resolia d'esquena
la darrera investida,
me'l quadrava a barrera
i d'estoc el finia:
clavells, ovació
orelles, volta al *ruedo!*
la iaia desitjava
que jo fóra torero.

«a mi m'agrada més
—dic ara jo a la iaia—
torejar el tricicle
perquè és de banya llarga.»

quan he toreat prou
el tricicle de reis
—i la iaia no em mira—

el munte de gairells
sense llaç i la doma
com un indi kiowa
munta una haca salvatge
del desert d'Arizona
i m'agarre
al ramal
i m'arrape
al bescoll
i me'n vaig
a galop
pedalant
com el gran
Eddie Merckx
pel carrer
dit de Bruns.

CANÇÓ DE BRESSOL

la iaia Lola era coixeta
(diria que de cama esquerra)
per una malaltia estranya
que va patir de joveneta,
mentre el iaio servia en guerra
de muler al front de Granada.
sense anestèsies li obrí
el genoll el cirurgià;
unes gomes l'hi va sargir
a torna de tendons boixats.
la iaia dugué de per vida
la genollera baix la mitja.

recorde la fresqueta
de la casa del corralot
del carrer de sant Pere,
número 39:
recorde el patiet de fora
atapeït d'àmfores òrfenes,
d'esparsos testets de falguera
i d'altres plantes prehistòriques.
i trobe de colp la fresqueta
—entrar a casa, batre portes—

i l'espera dels balancins
de fusta i vímet i aire.
per la planta de baix
senyorejaven dos comares:
la besàvia Conxa
i la tia Nievetes
(la mare i germana del iaio),
dos mustèlides negres.
recorde el patiet de dins:
bigues de melons germinaven
–Terra de Meravelles,
País de Xauxa, a tu m'aclame!–
la font rajant a doll: borbolls
del ritme a la pica de marbre.
ben endolcides d'oli
les llegonetes descansaven.
tosc i reclòs hi ha l'excusat:
al ganxo, tires de diari
i la tapa de fustes
sobre el granit rosaci;
gola de llop redona
el forat sense fi!
recorde el corralot,
antre de terra humit
i l'haca i el matxo, afambrats
(mitges parts de Centaure)
aplicats a un festí d'alfals,
palla, civada i carabasses.
dins l'obagor, engarjolats

els ulls espantats dels conills.
badalla la portella,
fa de llum un somrís:
«mostela no m'enganyaràs;
cametes, *anem'on* d'ací!»
enfile escala amunt
seguint el pas dels gats;
fars de tigre menut,
els ulls hexagonals.
tota de pols i andròmines
recorde la pallissa:
gerres, gibrells, cistells,
botiges de terrissa,
a la paret
ocre i leprosa
l'aladre vell
urpa terrosa
ossam de fusta,
les garbes d'herba
de cendra encesa,
palmes de Cuba,
de Filipines,
llibres desfent-se
quasi invisibles,
plomes de Tebes
mobles artrítics
romes antigues
càntirs fenicis...

recorde al menjador
la tauleta central
(baix les faldes, copa de brases).
del carrer Fumeral
s'esgolava una llum farina,
la cortina, un sedàs.
sobre una altra tauleta
minsa, granera en mà
un sant Martí de Porres
amb l'hàbit rosegat.
 –llar o palau
 cova fumada
 foc de família
 cendra passada:
la cuineta, a l'esquerra
i a la dreta, la cambra
del centaure Quiró
i de la nimfa blanca:
litúrgica i constant,
la foscoreta càlida
 –trespol humil
 volta suau
 ventre de nau
 temple sublim–.
i al fons, l'altar del llit,
potaprim com girafa.

per l'embut amunt de l'escala
rusc silent cada estança

dels oncles, jóvens, i la tia
Amparito, fadrina,
cabellera de flama
de tan polida i clara.
cada racó de casa
era adobat de vida.
recorde el graner i l'andana:
daurant el sòl
els grans de dacsa
com el tresor
de joies índies
d'Alí Babà.
i el galliner i les gallines,
i el pinso rogenic, escampat:
«hui no ha post l'americaneta».
cofins, almuds i una gaveta.
de calç els escalons
rotundes carabasses
pepites de meló
en draps de fil secant-se.
lliscava el terrat en pendent,
el colomer, com un barret.
i el Terrassa *Alameda*,
vespres d'estiu:
des d'allà dalt
véem Bruce Lee
o una de guerra,
de Sandokan
de Rin Tin Tin

o de romans,
de Fu Manxú
o de Kung Fu
o de terror
l'oncle Rafel
i un servidor.

vesprades de dissabte
vetlats a la fresqueta
bressats al balancí
d'un modernisme tosc
la iaia Lola i jo
féem la becadeta.
vesprades de dissabte
la son em diu que sí
la iaia cantusseja:
«ah, nona xitxet
ha caigut un baquet
s'ha trencat la cameta
no pot caminar,
ha quedat coixet».